

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.035.03.2015
P/15/046

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/046 – Pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Piotr Iwański, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 98570 z dnia 27 października 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu, ul. Poznańska 25, 62-020 Swarzędz (dalej: Ośrodek, OPS)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Anna Renda, Dyrektor (dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu w latach 2012-2015 prawidłowo realizował zadania z zakresu pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, wynikające z ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie². Zapewniona została skuteczna pomoc dla osób doświadczających przemocy.

Procedura Niebieskie Karty (NK) realizowana była zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta"³. Zespół Interdyscyplinarny oraz powoływane grupy robocze terminowo i rzetelnie prowadziły działania na rzecz pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

W Ośrodku nie opracowano natomiast projektu aktualnej gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz z opóźnieniem opracowano projekt gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Nieprawidłowości te nie miały jednak istotnego wpływu na realizację zadań w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

² Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 (dalej: ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie)

³ Dz. U. Nr 209, poz. 1245 (dalej: rozporządzenie NK)

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Ocena tworzenia warunków na rzecz udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, w tym zapewnienia tym osobom poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, zapewnienia potrzebującym bezpiecznego schronienia w specjalistycznych ośrodkach wsparcia lub ośrodkach interwencji kryzysowej, a także ochrona przed dalszym krzywdzeniem

Opis stanu
faktycznego

1.1 Zgodnie z obowiązującym statutem⁴ do zadań Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu należało m.in. tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym: opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz tworzenie i obsługa organizacyjno-techniczna Zespołu Interdyscyplinarnego.

(dowód: akta kontroli str. 6-14)

W obowiązującym od 1 czerwca 2012 r. Regulaminie Organizacyjnym Ośrodka Pomocy Społecznej⁵ zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzenia spraw związanych z rozwiązywaniem problemu przemocy w rodzinie oraz obsługi Zespołu Interdyscyplinarnego przydzielono Sekcji Aktywizacji i Wspierania Rodziny. Bezpośredni nadzór na tą sekcję sprawował Dyrektor Ośrodka. Sekcję tworzył Kierownik i ośmiu pracowników. W jej ramach funkcjonował Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (dwie osoby) oraz Zespół ds. Asysty Rodzinnej (Koordynator i troje asystentów rodziny).

(dowód: akta kontroli str. 15-36)

Problematyka przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie nie została bezpośrednio ujęta w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Swarzędz na lata 2006-2014⁶. W ww. dokumencie zjawisko przemocy w rodzinie nie zostało zaliczone do najważniejszych problemów społecznych na terenie Gminy⁷. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że z przeprowadzonych wówczas badań diagnostycznych nie wynikało, że jest to problem o dużym nasileniu.

(dowód: akta kontroli str. 43-48, 60-70)

W 2012 r. Ośrodek zlecił podmiotowi zewnętrznemu opracowanie dokumentu pn. "Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie i postaw wobec przemocy w gminie Swarzędz" (dalej: diagnoza). Dokument ten opracowano bazując na: danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu, statystykach policyjnych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie, raportach z badań statystycznych, powiatowych i wojewódzkich programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wynikach badań

⁴ Uchwała nr XXIV/211/2012 Rady Miejskiej w Swarzędzu z 27 marca 2012 r. w sprawie nadania statutu Ośrodkowi Pomocy Społecznej

⁵ Zarządzenie nr OPS.OR – 001/8/2012 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu z dnia 1 czerwca 2012 r. (dalej: Regulamin)

⁶ Dokument ten został wprowadzony Zarządzeniem nr OPS.OR-5/2006 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu z dnia 25 października 2006 r.

⁷ Według przywołanych w Strategii danych Komisariatu Policji w Swarzędzu, w 2005 r. odnotowano 32 przypadki znęcania się nad rodziną a zjawisko to było również wskazywane w ankietach rozesłanych do szkół.

naukowych i literaturze przedmiotu. W ramach badań przeprowadzono dwanaście indywidualnych wywiadów pogłębionych i dwa zogniskowane wywiady grupowe z reprezentantami instytucji zaangażowanych w zwalczanie problemu przemocy w rodzinie oraz 592 wywiady kwestionariuszowe wśród mieszkańców gminy. Wyboru podmiotu sporządzającego diagnozę dokonano z zachowaniem trybu konkurencyjnego. Diagnoza została przygotowana w ramach realizacji programu osłonowego „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”, finansowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Koszt diagnozy wyniósł 17.220 zł.

(dowód: akta kontroli str.49-57)

W ramach przeprowadzonej diagnozy nie ustalono odsetka populacji rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie. Zgodnie z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020, ustanowionym uchwałą nr 76 Rady Ministrów z 29 kwietnia 2014 r.⁸, gminy zobowiązane są do przygotowania diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie, w tym do ustalenia populacji rodzin zagrożonych przemocą. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że zjawisko przemocy domowej jest zjawiskiem „nieoszacowywalnym”, a trudność w diagnozowaniu faktycznej jego skali wiąże się z tym, że osoby doznające przemocy nie zgłaszają się do odpowiednich instytucji, w których mogłyby otrzymać wsparcie. Zdaniem Dyrektora Ośrodka diagnoza nie określiła w sposób jednoznaczny jaki jest odsetek populacji rodzin zagrożonych, ale pozwoliła w sposób rzetelny określić potrzeby i zakres niezbędnego wsparcia na terenie Gminy Swarzędz.

Wnioski płynące z diagnozy ułatwiły planowanie działań na kolejne lata i były podstawą do tworzenia gminnych programów przeciwdziałania przemocy. Jak wskazała Dyrektor Ośrodka, badania pokazały obszary, w których najbardziej potrzebne były działania związane z przeciwdziałaniem zjawisku przemocy.

Dokument nie był aktualizowany, co stanowiło ryzyko braku danych niezbędnych do prawidłowej realizacji zadań. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że diagnoza powstała na podstawie dokumentów z lat 2008-2012, zatem badano i analizowano okres 5 lat. Dyrektor wskazała również, że członkowie Zespołu i grup roboczych w zakresie swoich uprawnień pozyskiwali niezbędne dane, a aktualizacja diagnozy wiązałaby się z zaangażowaniem środków finansowych i osobowych. Uwzględniając działania pracowników socjalnych OPS dysponował pełnymi i bieżącymi informacjami na temat sytuacji w poszczególnych środowiskach.

(dowód: akta kontroli str. 60-70, 287-297)

W latach 2012-2015 (do 30 czerwca) w OPS zatrudnionych było średniorocznie 18 pracowników socjalnych. Spełniony był zatem warunek, o którym mowa w art. 110 ust. 11 ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁹, zgodnie z którym liczba zatrudnionych pracowników socjalnych powinna być proporcjonalna do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Pracą w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie zajmowało się 9 osób.

(dowód: akta kontroli str. 37, 172-249, 281-282)

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2012-2014¹⁰ zawierał diagnozę zasobów i problemów, sporządzoną na podstawie danych

⁸ M.P. z 2014 r., poz. 445

⁹ Dz.U. z 2015 r., poz. 163 ze zm. (dalej: ustawa o pomocy społecznej).

¹⁰ Stanowiący załącznik do Uchwały nr XXIV/213/2012 Rady Miejskiej w Swarzędzu z 27 marca 2012 r.

Ośrodka Pomocy Społecznej, Komisariatu Policji w Swarzędzu, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu. W programie zaplanowano m.in. działania związane ze zwiększeniem dostępności i efektywności działań w zakresie wsparcia osób dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie. Wskazano podmioty odpowiedzialne za realizację zaplanowanych działań. Nie ustalono harmonogramu realizacji programu ani ram finansowych. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że działania przewidziane do realizacji zaplanowane były w sposób ciągły, natomiast środki finansowe planowane były w ramach rocznego budżetu Gminy.

Działania uwzględnione w programie zostały zrealizowane. Celem strategicznym programu było "Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i skuteczne rozwiązywanie problemów z nim związanych poprzez zwiększenie znaczenia profilaktyki w obszarze rozwiązywania problemów związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie". Nie ustalono wskaźników realizacji poszczególnych celów szczegółowych. Nie ustalono mierzalnych wskaźników ich realizacji.

Od 31 marca 2015 r. obowiązywał Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2017¹¹. Celem strategicznym Programu jest „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez interdyscyplinarne i systemowe działania profilaktyczne, edukacyjne i wspierające w gminie Swarzędz. W programie nie określono kwot przeznaczonych na jego realizację i wskazano, że corocznie będą sporządzane plany finansowe.

(dowód: akta kontroli str. 298-355)

Programy te były spójne w zakresie celów i planowanych działań z Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Poznańskim na lata 2013-2020 oraz z Wielkopolskim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2020.

(dowód: akta kontroli str. 371)

W dokumencie nie podano trybu i metod identyfikacji rodzin szczególnie zagrożonych przemocą. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że pracownicy socjalni corocznie aktualizowali diagnozy środowisk, które odwiedzali i m.in. stąd czerpali informacje i na tej podstawie identyfikowane były środowiska szczególnie zagrożone przemocą w rodzinie. Dyrektor zwróciła uwagę, że nie ma opracowanej metody, która w sposób wiarygodny i bez tzw. „etykietowania” rodzin pozwoliłaby na identyfikację środowisk szczególnie zagrożonych przemocą. Jednocześnie kładzie się szczególny nacisk na przekazywanie i dostarczanie informacji o instytucjach i osobach pomagających, aby osoby doświadczające przemocy mogły trafić do odpowiednich specjalistów.

(dowód: akta kontroli str. 60-70)

W latach 2012-2015 w Ośrodku nie była prowadzona kontrola zewnętrzna w zakresie działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

(dowód: akta kontroli str. 372)

1.2 Dyrektor OPS, za pośrednictwem Burmistrza, corocznie przedkładała Radzie Miejskiej sprawozdania z działalności Ośrodka, o których mowa w art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej oraz przygotowywała plan finansowy Ośrodka, określając w nim potrzeby na kolejny rok. W planach ujęte były zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

¹¹ Stanowiący załącznik do Uchwały nr VIII/74/215 Rady Miejskiej w Swarzędzu z 31 marca 2015 r.

Planowane wydatki na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie¹², ustalone w pierwotnych uchwałach budżetowych wynosiły: w 2012 r. – 50.000 zł¹³, w 2013 r. – 50.000 zł, w 2014 r. – 50.000 zł, w 2015 r. – 50.000 zł. Wysokość planowanych wydatków budżetowych ulegała zmianie i w poszczególnych latach wyniosła odpowiednio: 99.400 zł, 94.000 zł, 45.000 zł, 50.000 zł¹⁴. Zmiany wynikały z:

- pozyskania dodatkowych środków na realizację projektów w latach 2012 i 2013;
- uzyskanych w 2014 r. oszczędności.

(dowód: akta kontroli str. 373-403, 505-510)

W 2012-2015 Ośrodek składał do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej wnioski o dofinansowanie projektów w ramach Programu Osłonowego „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. W 2012 r. Ośrodek otrzymał dofinansowanie do projektu pn. „Reagujmy na przemoc – to jest nasza sprawa – razem możemy więcej” w wysokości 52.800 zł a w 2013 r. dofinansowanie do projektu „Zdążyć przed – pomoc, profilaktyka, profesjonalizm” w wysokości 44.000 zł. Całkowita wartość ww. projektów wynosiła odpowiednio: 71.346 zł oraz 59.386 zł. Projekty zostały zrealizowane zgodnie z założeniami. W latach 2014 i 2015 projekty składane przez Ośrodek nie uzyskały dofinansowania.

(dowód: akta kontroli str. 71-120)

Wykonanie wydatków w poszczególnych latach okresu 2012-2014, wg stanu na koniec roku, wyniosło odpowiednio: 82.961,95 (tj. 83,5% planu), 87.982,04 (93,6% planu), 36.604,35 (81,3% planu). Dyrektor wyjaśniła, że wszystkie zaplanowane zadania były zrealizowane, a kwoty wykonania wydatków wynikały z faktu zaoszczędzenia środków finansowych w związku z poniesieniem niższych kosztów.

W ocenie Dyrektor Ośrodka środki przeznaczone na zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie były wystarczające do realizacji wszystkich zadań. Spotkania Zespołu, grup roboczych i grup wsparcia odbywały się w pomieszczeniach OPS, dzięki czemu nie trzeba było wynajmować pomieszczeń na wolnym rynku.

(dowód: akta kontroli str. 40-42, 404-414)

1.3 W okresie objętym kontrolą Ośrodek realizował działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców. W 2012 r. przeprowadzono warsztaty dla rodziców pn. „Szkoła dla rodziców – wychowanie to nie lanie”. Ich celem była wymiana doświadczeń, informacji oraz systematyczna edukacja. Warsztaty obejmowały dwa cykle 10 spotkań z psychologiem, trwających po 4 godziny dla 16 osób (rodziców mających problemy w sprawowaniu funkcji wychowawczych oraz chcących poszerzać swoje kompetencje rodzicielskie). W 2013 r. przeprowadzono konsultacje dla rodziców, obejmujące pomoc w problemach wychowawczych. Z poradnictwa skorzystało 25 osób. W latach 2012-2013 zorganizowano lokalną kampanię społeczną, której zakładanym rezultatem było podniesienie świadomości dotyczącej zjawiska przemocy w społeczności lokalnej. W ramach kampanii, na terenie Gminy Swarzędz umieszczone zostały plakaty, ulotki oraz banery informacyjne, mające na celu pobudzenie wrażliwości społecznej na problem przemocy. W lokalnych mediach emitowane i zamieszczane

¹² Rozdział 85205 „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie”

¹³ W 2012 r. środki na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie zostały zaplanowane w rozdziale 85295 „Pozostała działalność”, a następnie przeniesione do rozdziału 85205

¹⁴ Według stanu na dzień 9 listopada 2015 r.

były materiały dotyczące tematyki przemocy w rodzinie. Działania te były skierowane do ogółu mieszkańców gminy. W 2015 r. dwukrotnie odbyły się spotkania z sędzią z wieloletnim stażem. Spotkania te odbyły się w placówkach oświatowych i były skierowane do rodziców, dzieci i młodzieży. W latach 2014-2015 Ośrodek nie organizował warsztatów „Szkoła dla Rodziców”. Kierownik Sekcji Aktywizacji i Wsparcia Rodziny wyjaśniła, że rodzice zainteresowani tą formą wsparcia mieli możliwość skorzystania z warsztatów w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Zajęcia te obejmowały 10 spotkań po 4 godziny i odbywały się raz w tygodniu.

(dowód: akta kontroli str. 287-297, 356-370, 464)

Ośrodek monitorował losy dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie. W latach 2012-2015 pracownicy socjalni dwukrotnie, w stosunku do czworga dzieci, podjęli decyzję o odebraniu dzieci w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Ponadto pracownicy socjalni interweniowali w rodzinach z dziećmi zagrożonymi przemocą: w 2012 r. – 13 razy, w 2014 – 16 razy, w 2014 – 10 razy. W rodzinach, w których zakończona była procedura NK, Zespół kierował wnioskami do Ośrodka o objęcie rodziny formą pracy socjalnej lub do szkoły – o objęcie dziecka opieką pedagoga. Dyrektor Ośrodka wskazała, że w działaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przeciw krzywdzeniu dzieci ważną jest współpraca przedstawicieli różnych służb, w tym pracowników socjalnych, policjantów, kuratorów sądowych i pracowników oświaty i ochrony zdrowia.

Efektami działań wobec dzieci z rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy było m.in. wprowadzenie asystenta rodziny, skierowanie na konsultacje do poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz skierowanie do sądu rodzinnego wniosku o wgląd w sytuację rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 287-297)

1.4 Ośrodek w latach 2012-2015 zapewniał osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy w rodzinie specjalistyczne poradnictwo prawne i psychologiczne. Osobom doświadczającym przemocy w rodzinie zapewniono również możliwość skorzystania z terapii rodzinnej, mediacji i poradnictwa w zakresie podnoszenia kompetencji wychowawczych. Osoby doznające przemocy mogły korzystać również z poradnictwa socjalnego i zawodowego poprzez Gminne Centrum Informacji będące w strukturze Ośrodka. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że w sytuacji konieczności udzielenia konsultacji medycznej korzysta się ze wsparcia przedstawicieli służby zdrowia będących członkami Zespołu Interdyscyplinarnego.

(dowód: akta kontroli str. 60-70, 505-510)

W latach 2012-2015 w Ośrodku poradnictwem psychologicznym dla osób doznających przemocy w rodzinie zajmowało się od 3 do 5 psychologów. Poradnictwo prawne w 2012 r. realizowała jedna osoba w wymiarze 1 godziny tygodniowo, w 2013 r. dwie osoby w wymiarze 7 godzin tygodniowo, a od 2014 r. jedna osoba w wymiarze 6 godzin tygodniowo.

Specjaliści udzielali konsultacji od poniedziałku do piątku, zarówno w godzinach przedpołudniowych jak i popołudniowych. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że w sytuacji, gdy osoba nie mogła dojechać samodzielnie na konsultację, specjaliści mieli możliwość udania się do osoby potrzebującej w jej miejscu zamieszkania.

Terminy konsultacji ze specjalistami ustalane były indywidualnie. Ankieta przeprowadzona wśród 10 osób doznających przemocy w rodzinie, korzystających ze wsparcia w Ośrodku wykazała, że skuteczność pomocy była wysoka. Pomoc prawnika, psychologa i specjalisty ds. uzależnień oceniono na 4,5

w pięciostopniowej skali, natomiast profesjonalizm udzielania pomocy oceniono odpowiednio na 4,7, 4,6 i 4,9.

W latach 2012-2015 (do 30 czerwca) z pomocy psychologa skorzystało 180 osób, z poradnictwa prawnego – 127 osób, poradnictwa socjalnego – 59 osób, a z poradnictwa rodzinnego – 140 osób.

(dowód: akta kontroli str. 60-70, 279-280, 461-463, 737-767)

W latach 2012-2015 w Ośrodku funkcjonował Punkt Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Punkt ten działał w każdy poniedziałek w godz. 16.00 – 18.30. Dyżur w Punkcie Konsultacyjnym pełnił pracownik socjalny i funkcjonariusz Policji. Osoby korzystające z Punktu Konsultacyjnego miały możliwość uzyskania wsparcia oraz informacji. Liczba osób korzystających z działalności Punktu w latach 2012-2015 (do 30 czerwca) wynosiła odpowiednio: 26, 24, 22 i 11. Były to zarówno osoby poszkodowane, jak i sprawcy przemocy.

(dowód: akta kontroli str. 287-297)

W Ośrodku nie utworzono lokalnego telefonu zaufania dla osób doświadczających zjawiska przemocy w rodzinie. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że dotychczas nie rozważano utworzenia takiego telefonu.

(dowód: akta kontroli str.287-297)

Zespół ds. przemocy funkcjonujący w ramach Sekcji Aktywizacji i Wspierania Rodziny składał się z dwóch osób. Osoby te ukończyły Studium przeciwdziałania przemocy organizowane przez Instytut Psychologii Zdrowia oraz uczestniczyły w kursach i szkoleniach dotyczących m.in. działania zespołów interdyscyplinarnych, procedury „Niebieskie Karty”. Wydatki z tytułu szkoleń związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w latach 2012-2014 wyniosły 767,77 zł

(dowód: akta kontroli str. 15-37, 485, 404-414)

Ankieta przeprowadzona wśród członków Zespołu Interdyscyplinarnego wykazała, że członkom Zespołu zapewniane są wystarczające szkolenia (wskazało tak 8 na 9 osób ankietowanych).

(dowód: akta kontroli str. 709-736)

Dla zapewnienia większej skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy organizowano warsztaty i konferencje, których celem było podniesienie kwalifikacji osób i instytucji zobowiązanych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W 2012 r. odbyły się m.in. warsztaty z komunikacji interpersonalnej i konferencja „Razem przeciwko przemocy”. W 2013 r. odbyły się warsztaty superwizyjne dla członków grup roboczych, warsztaty dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego, zorganizowano szkolenie dla specjalistów pracujących z rodziną oraz spotkanie edukacyjne dla nauczycieli wychowania przedszkolnego.

(dowód: akta kontroli str. 356-370)

Ośrodek nie opracował programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

(dowód: akta kontroli str. 461-463)

W latach 2013-2015 funkcjonowały grupy wsparcia dla dzieci będących ofiarami bądź świadkami przemocy w rodzinie oraz grupa wsparcia dla członków rodzin z kręgu osób uzależnionych od alkoholu i stosujących przemoc. Osoby, wobec których procedura NK została zakończona również mogły korzystać z uczestnictwa w tych grupach wsparcia. W latach 2013, 2014, 2015 w spotkaniach grup wsparcia

uczestniczyło odpowiednio: 34, 28 i 30 osób. W 2012 r. grup nie utworzono z uwagi na brak zainteresowania. Spotkania grup odbywały się w budynku Ośrodka.

(dowód: akta kontroli str. 277, 60-70, 461-463)

1.5 Gmina Swarzędz nie posiadała specjalistycznych ośrodków dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. Na terenie Gminy funkcjonował Ośrodek Interwencji Kryzysowej będący jednostką powiatu poznańskiego (ziemskiego), dysponujący 16 całonocnymi miejscami, przeznaczonymi dla mieszkańców gmin z terenu powiatu, a więc również Gminy Swarzędz. W razie konieczności odizolowania ofiar przemocy od sprawców zapewniano tam schronienie dla osoby doświadczającej przemocy. Z ośrodka tego w latach 2012-2015 (do 30 czerwca) skorzystało 9 osób z terenu Gminy.

Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że osoby doznające przemocy w rodzinie mogą korzystać z ośrodków wsparcia dziennego działających na terenie Gminy. Dzieci z rodzin dotkniętych przemocą mogły korzystać z placówki wsparcia dziennego „Nasza Dziupla”, gdzie objęte były pomocą pedagogów i psychologów. W Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury funkcjonował Dom Dziennego Pobytu¹⁵ dla osób starszych, samotnych, nieradzących sobie w sytuacji, w której się znalazły (20 miejsc).

(dowód: akta kontroli str. 60-70, 121-171, 278, 461-463)

Zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład zasobu mieszkaniowego Gminy Swarzędz zostały uregulowane w uchwale nr XVI/127/2011 Rady Miejskiej w Swarzędzu z 27 września 2011 r. Zgodnie z ww. uchwałą przydział lokalu socjalnego następował na podstawie złożonego wniosku. Uchwała nie przewidywała pierwszeństwa w przydziale lokalu osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Burmistrz Miasta i Gminy Swarzędz wyjaśnił, że na żadnym z wniosków dotyczącym zapewnienia mieszkania z zasobu mieszkaniowego gminy nie zaznaczono, że dana osoba doświadczyła przemocy w rodzinie. OPS, w ramach prowadzonej pracy socjalnej, wspierał osoby potrzebujące w poszukiwaniu mieszkania.

Średni czas oczekiwania na przydział lokalu z zasobu mieszkaniowego Gminy wyniósł w latach 2012-2013 – 7 lat, w 2013 r. – 4 lata, w 2014 r. – 5 lat

W latach 2012-2015 Gmina nie dysponowała mieszkaniami chronionymi, o których mowa w art. 53 ustawy o pomocy społecznej. Nie podejmowano również działań mających na celu pozyskanie środków na budowę mieszkań z budżetu państwa.

Gmina Swarzędz nie zawierała w tym okresie porozumień z innymi podmiotami, dotyczących schronienia dla ofiar przemocy w rodzinie.

(dowód: akta kontroli str. 487-502)

Informacje na temat liczby i rodzajów środków zapobiegawczych, karnych i probacyjnych zastosowanych wobec sprawców przemocy Zespół Interdyscyplinarny czerpał wyłącznie od osób, z którymi współpracowano w ramach procedury NK. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że informacje o wydanych postanowieniach lub wyrokach najczęściej przekazywały osoby doznające przemocy. Informacji takich nie dostarczał sąd ani prokuratura.

(dowód: akta kontroli str. 60-70)

Na terenie Gminy nie było ośrodków realizujących działania korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie. Osoby zakwalifikowane do udziału w programie

¹⁵ Od 01.12.2015 r. Dzienny Dom Senior-WIGOR

korekcyjno-edukacyjnym kierowane były do Poznańskiego Centrum Profilaktyki Społecznej PARTNER, któremu powiat poznański zlecił realizację tego zadania.

(dowód: akta kontroli str. 287-297)

Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że w rodzinach szczególnie zagrożonych przemocą podejmowano decyzję o monitorowaniu sytuacji po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”. Monitorowanie odbywało się poprzez: wizyty pracowników socjalnych lub funkcjonariuszy Policji. Do działań monitorujących włączano również przedstawicieli szkół. Dotyczyło to w szczególności rodzin, w których były małoletnie dzieci. Wnioski o monitorowanie sytuacji składał Zespół Interdyscyplinarny. W latach 2012-2015 monitorowanie zlecano na okres 6 miesięcy, z koniecznością składania pisemnej informacji w okresach kwartalnych. W przypadku objęcia rodziny pracą socjalną Zespół nie określał terminu. W kontrolowanych latach pracownicy socjalni monitorowali 30 środowisk, szkoły monitorowały sytuację w 10, Policja i GKRPA w 15 środowiskach. W okresie tym odnotowano 9 przypadków kolejnych aktów przemocy.

(dowód: akta kontroli str. 60-70)

1.6 W celu podnoszenia poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, Ośrodek w latach 2012-2015 realizował następujące zadania:

- lokalne wydarzenie kulturalne pn. Piknik trzech pokoleń (2012-2015), adresowane do mieszkańców miasta i gminy. Jednym z elementów pikniku był „namiot bezpieczeństwa”, w którym kobiety mogły skorzystać z bezpłatnych porad i pokazowych lekcji samoobrony. Łącznie w pikniku wzięło udział ok. 1500 osób;
- konferencja „Razem przeciwko przemocy” (2012 r.), której celem było wzmocnienie współpracy między instytucjami na poziomie gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy. W konferencji udział wzięło ok. 100 osób;
- lokalna kampania społeczna (2012-2013). Celem kampanii było podniesienie świadomości dotyczącej zjawiska przemocy wśród społeczności lokalnej. W ramach kampanii na terenie miasta i gminy rozmieszczono banery, plakaty i ulotki informacyjne. W lokalnych mediach emitowane były materiały dotyczące przemocy. Kampania ta skierowana była do ogółu mieszkańców;
- spotkania edukacyjno-profilaktyczne z sędzią z wieloletnim stażem, skierowane do dzieci, młodzieży i dorosłych, jak również do pedagogów szkolnych, przedstawicieli Policji, oświaty i służby zdrowia, mające na celu podniesienie świadomości prawnej w zakresie przemocy wobec dzieci oraz zagrożeń cywilizacyjnych. W spotkaniach zorganizowanych w 2015 r. wzięło udział ok. 800 osób.

(dowód: akta kontroli str. 60-70, 356-370)

Ośrodek na stałe współpracował z lokalnymi mediami (telewizja kablowa, radio, miesięcznik „Prosto z Ratusza”). Informacje o podejmowanych inicjatywach były publikowane na stronie internetowej Ośrodka¹⁶ oraz Urzędu Miasta i Gminy¹⁷. Ośrodek prowadził współpracę ze Stowarzyszeniem na Rzecz Aktywizacji Społeczności Lokalnej w Swarzędzu.

(dowód: akta kontroli str. 60-70)

¹⁶ <http://www.opsswarzedz.pl/>

¹⁷ <http://www.swarzedz.pl/>

1.7 Po zrealizowaniu Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie sporządzono jego ewaluację i ocenę. W dokumencie tym przedstawione zostały wszystkie przedsięwzięcia zrealizowane w ramach programu w odniesieniu do założonych celów szczegółowych.

(dowód: akta kontroli str. 356-370)

Ośrodek nie prowadził badań na grupie osób doświadczających przemocy. Dyrektor Ośrodka zwróciła uwagę, że wielokrotnie są to osoby z traumatycznymi doświadczeniami i pytanie ich o zadowolenie z udzielonej pomocy byłoby nieetyczne i nieprofesjonalne. Dyrektor wskazała, że osoby kończące współpracę z Ośrodkiem wielokrotnie same podkreślały, że uzyskana pomoc była dla nich bardzo istotna i przyczyniła się do pozytywnych, choć trudnych decyzji i zmian w życiu. Skuteczność udzielanej pomocy była oceniana przez Zespół Interdyscyplinarny po zakończeniu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.

W 2015 r. Policja w dwóch przypadkach poinformowała Zespół Interdyscyplinarny o stosowaniu przemocy przez osoby skazane za tego typu przestępstwa.

(dowód: akta kontroli str. 552-553)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Zgodnie z § 5 ust. 1 lit. a statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych należała do zadań Ośrodka. Strategia taka na okres od 2015 r. nie została opracowana, wskutek czego - wbrew ustawowemu obowiązkowi - od 1 stycznia 2015 r. w Gminie Swarzędz nie było aktualnej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że trwają obecnie prace związane z przygotowaniem projektu gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

(dowód: akta kontroli str. 6-14, 287-297)

2. Art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowi, że do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Zgodnie natomiast z § 6 ust. 2 lit. a Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu, opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie należały do zadań ośrodka. Projekt Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2017 OPS przekazał władzom Gminy w lutym 2015 r. Wskutek tego, program ten został przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej w dniu 31 marca 2015 r., a Gmina Swarzędz - wbrew ustawowemu obowiązkowi - w okresie od 1 stycznia do 30 marca 2015 r. nie posiadała takiego programu.

Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że program zawierał w swej treści dane ze sprawozdań za 2014 r., uzyskane w styczniu, zatem prace nad nim trwały do początku lutego 2015 r. W lutym projekt programu został przedstawiony radcy prawnemu, który zlecił dokonanie poprawek i w konsekwencji program

nie został zaplanowany do przyjęcia przez Radę Miejską na sesji w lutym, tylko dopiero w marcu 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 6-14, 60-70, 322-355, 505-510)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w punkcie VI.2.3.8 zakłada opracowanie i realizację programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie przez samorządy szczebla gminnego. W Gminie Swarzędz programy te nie były opracowywane. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że realizowane były indywidualne spotkania wspierające z psychologiem. Wskazała ponadto, że w Ośrodku nie ma możliwości prowadzenia specjalistycznych programów terapeutycznych. W przypadku, gdy sytuacja wymagała takiego programu osoby potrzebujące były kierowane do specjalistycznych placówek.

(dowód: akta kontroli str. 461-463)

Ocena częściowa

Poprzez swoje działania Ośrodek zapewnił osobom doświadczającym przemocy w rodzinie adekwatną pomoc psychologiczną, prawną oraz stworzył warunki do korzystania z poradnictwa zawodowego, socjalnego, rodzinnego i medycznego. Przeprowadzone badania ankietowe wykazały, że pomoc ta była wysoko oceniana przez osoby z niej korzystające. Osobom potrzebującym pomocy zapewniano także miejsce w ośrodkach wsparcia. Aby przeciwdziałać zagrożeniu występowania zachowań przemocowych, na wniosek Zespołu Interdyscyplinarnego, monitorowano sytuację zagrożonych przemocą rodzin, w przypadku których zakończono realizację procedury NK.

Wprawdzie Ośrodek nie opracował gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, a program przeciwdziałania przemocy w rodzinie został opracowany z opóźnieniem, jednak nie miało to istotnego wpływu na skuteczność podejmowanych działań.

2. Ocena realizacji indywidualnych planów pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w ramach procedury „Niebieska Karta”

Opis stanu
faktycznego

2.1. Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie (dalej: Zespół) został powołany Zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Swarzędz¹⁸ w dniu 31 października 2011 r. Skład Zespołu liczył 17 osób. Zarządzeniem¹⁹ z dnia 29 stycznia 2014 r. Burmistrz Miasta i Gminy Swarzędz odwołał dwoje członków Zespołu oraz powołał jednego nowego członka. Przewodniczącym Zespołu od 2011 r. była Dyrektor OPS.

(dowód: akta kontroli str. 516-520)

Tryb powoływania i odwoływania członków Zespołu oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania zostały określone w Uchwale nr LXIV/405/2010 Rady Miejskiej w Swarzędzu z 28 września 2010 r. Regulamin pracy Zespołu został nadany zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Swarzędz nr WSO.0050.1.53.2012 z 16 kwietnia 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 511-515, 522-549)

¹⁸ Zarządzenie nr WSO.0050.1.102.2011 z 31 października 2011 r.

¹⁹ Zarządzenie nr WSO.0050.1.17.2014 z 29 stycznia 2014 r.

W latach 2012, 2013 i 2014 Zespół odbył odpowiednio 8, 6 i 7 posiedzeń. Do 30 czerwca 2015 r. odbyły się 3 posiedzenia Zespołu.

W skład Zespołu weszli przedstawiciele wszystkich instytucji wymienionych w art. 9a ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie²⁰. Ponadto w skład zespołu weszli kuratorzy sądowi (art. 9a ust. 4 ustawy). W Zespole zasiadało m.in. dwoje przedstawicieli służby zdrowia (lekarz i pielęgniarka środowiskowa), dwoje przedstawicieli oświaty (pedagodzy szkolni) oraz przedstawiciele Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Swarzędzu.

Poszczególni członkowie Zespołu z różnym zaangażowaniem brali udział w jego pracach. Najniższą frekwencję na posiedzeniach Zespołu miał przedstawiciel Straży Miejskiej oraz służby zdrowia. Osoby te w latach 2012-2014 wzięły udział w dwóch posiedzeniach Zespołu. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że osoby te nie usprawiedliwiały swojej nieobecności. Ponadto jedna osoba od 2013 r. nie brała udziału w posiedzeniach ze względu na wyjazd za granicę i chorobę.

(dowód: akta kontroli str. 276, 554-590)

Przewodniczący Zespołu powoływał grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. W latach 2012-2015 (do 30 czerwca) utworzono 280 grup, które odbyły łącznie 713 posiedzeń. Grupy robocze obejmowały opieką 643 osoby z 378 rodzin. W kontrolowanym okresie do grup roboczych powołano 48 osób spoza Zespołu Interdyscyplinarnego. Byli to: pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej współpracujący z rodziną, kuratorzy sądowi, wychowawcy klas, pedagodzy szkolni oraz pracownicy Ośrodka Wspomagania Rodziny w Kobylnicy. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że osoby te wносиły wiedzę oraz znały sytuację danej rodziny. Zgodnie z regulaminem pracy zespołu interdyscyplinarnego członkowie grupy roboczej nie będący członkami Zespołu przed przystąpieniem do wykonywania zadań w ramach grupy byli zobowiązani złożyć oświadczenie o zachowaniu poufności informacji.

(dowód: akta kontroli str. 60-70, 276, 552-590)

Szczegółową kontrolą objęto 30 losowo wybranych spraw²¹, dla których zostały opracowane indywidualne plany pomocy i których zamknięcie nastąpiło z powodu ustania przemocy.

W każdym z analizowanych przypadków przekazanie wypełnionego formularza NK-A do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego nastąpiło w terminie określonym w § 7 ust. 1 rozporządzenia NK, tj. nie później niż w ciągu 7 dni od daty wszczęcia procedury. Przewodniczący Zespołu przekazywał otrzymane formularze członkom grup roboczych w terminie 3 dni (§ 8 ust. 1).

Czas oczekiwania na przygotowanie indywidualnego planu pomocy w kontrolowanych sprawach trwał od 3 do 49 dni. Średni czas na przygotowanie planu w latach 2012-2015 wynosił 20 dni.

W siedmiu przypadkach czas oczekiwania przekraczał 30 dni. Było to spowodowane faktem, że osoba poszkodowana nie miała możliwości uczestniczenia w spotkaniu grupy roboczej przygotowującej plan pomocy. Przygotowanie planu następowało w pierwszym możliwym terminie. Działania związane z udzielaniem pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie były podejmowane niezwłocznie, a w razie konieczności jeszcze przed opracowaniem indywidualnego planu pomocy (w 14 przypadkach). Pomoc ta obejmowała przede wszystkim wsparcie

²⁰ Zgodnie z przywołanym przepisem w skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych.

²¹ W latach 2012-2015 zakończono łącznie 270 spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty”, z tego 165 spraw zakończono ze względu na ustanie przemocy i uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy. Wybrana próba losowa obejmowała 18% spraw.

psychologiczne i doradztwo prawne. W jednym przypadku osobę poszkodowaną natychmiast umieszczono w Ośrodku Interwencji Kryzysowej.

Osoby doznające przemocy w rodzinie otrzymywały kompleksową informację o możliwości skorzystania z pomocy. Każdorazowo osobie poszkodowanej przekazywano formularz NK-B z informacjami w zakresie lokalnych placówek udzielających pomocy ofiarom przemocy w rodzinie. Informacji udzielano w formie ustnej i pisemnej.

W kontrolowanych przypadkach każdorazowo zapraszano osobę dotkniętą przemocą w rodzinie na posiedzenie grupy roboczej oraz wzywano sprawców tej przemocy. W 28 kontrolowanych przypadkach osoba doświadczająca przemocy brała udział w posiedzeniu grupy roboczej przygotowującej indywidualny plan pomocy. W dwóch przypadkach plan został sporządzony przez grupę roboczą, a następnie przedstawiony osobie poszkodowanej²². Sprawcy przemocy wzięli udział w spotkaniach grupy roboczej w 19 przypadkach. Nieobecność sprawcy przemocy była spowodowana: odbywaniem kary pozbawienia wolności lub opuszczeniem miejsca zamieszkania. Nie wystąpiły przypadki zapraszania na posiedzenia grup roboczych w tym samym czasie osób doświadczających przemocy i sprawców przemocy. Spotkania odbywały się w pomieszczeniu Ośrodka przeznaczonym dla Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych.

W każdej spośród 30 skontrolowanych spraw sporządzono indywidualny plan pomocy. Przygotowanie planu poprzedzone było przeprowadzeniem diagnozy sytuacji rodziny. Diagnoza to była dokumentowana na formularzu NK-C. Sporządzając indywidualne plany pomocy grupa robocza uwzględniała potrzeby zgłaszane przez osobę doświadczającą przemocy. Oczekiwania te dotyczyły najczęściej zapewnienia ochrony przed dalszym krzywdzeniem, wyciągnięcia konsekwencji wobec sprawcy, podjęcia przez sprawcę leczenia odwykowego oraz pomocy prawnej.

Celem głównym każdego z planów było ustanie przemocy i udzielenie pomocy osobie poszkodowanej. Nie wyznaczano celów szczegółowych w formie ustrukturyzowanej ani wskaźników ich realizacji.

W planach pomocy określone były zadania do realizacji oraz konkretne działania poszczególnych służb. Działania te obejmowały w szczególności: wizyty monitorujące pracownika socjalnego oraz funkcjonariusza Policji, pomoc psychologiczną i prawną. W przypadku gdy sprawca nadużywał alkoholu, podejmowano działania w celu wszczęcia procedury zobowiązującej do podjęcia leczenia odwykowego.

W celu ochrony przed dalszym krzywdzeniem zapewniano comiesięczne wizyty funkcjonariusza Policji i pracownika socjalnego. Działania wobec sprawcy przemocy obejmowały wszczęcie procedury zobowiązującej do podjęcia leczenia odwykowego (w przypadku uzależnienia od alkoholu) lub kierowano na działania korekcyjno-edukacyjne.

Działania uwzględnione w indywidualnych planach pomocy były realizowane. W czterech przypadkach osoba poszkodowana odmawiała skorzystania z oferowanej pomocy psychologicznej. Okresową ocenę działań przeprowadzano co trzy miesiące. W razie potrzeby plany pomocy były modyfikowane po uzgodnieniu z osobą poszkodowaną.

Zakończenie prac grupy roboczej następowało po zrealizowaniu zadań ujętych w indywidualnym planie pomocy. Po zakończeniu prac grupa robocza przygotowywała projekt protokołu o zakończeniu procedury i przedkładała Zespołowi Interdyscyplinarnemu.

²² W jednym przypadku osoba poszkodowana nie mogła stawić się z powodu choroby, w drugim przypadku osoba poszkodowana nie była gotowa rozmawiać z grupą o problemie przemocy

W dwóch przypadkach spośród 30 skontrolowanych spraw nastąpiło ponowne wszczęcie procedury²³. Nowe indywidualne plany pomocy były szersze niż poprzednio zrealizowane plany i uwzględniały nowe okoliczności.

(dowód: akta kontroli str. 591-700, 708)

W trzech spośród 30 kontrolowanych spraw Zespół Interdyscyplinarny zlecił Ośrodkowi objęcie rodziny monitoringiem i pracą socjalną, a w jednym przypadku zlecono szkole monitorowanie losów dziecka (przekazywanie informacji co kwartał).

Wiedzę w zakresie zastosowanych środków probacyjnych Zespół uzyskiwał od osób poszkodowanych

(dowód: akta kontroli str. 591-700)

Przeprowadzone w ramach kontroli badania ankietowe na grupie 10 osób doświadczających przemocy w rodzinie, wobec których procedura NK została zakończona wykazały, że grupa robocza właściwie dokonała analizy sytuacji i właściwie określiła potrzeby w zakresie pomocy (100% wskazań). Indywidualne plany pomocy i zawarte w nich propozycje działań zostały ocenione bardzo dobrze (60% wskazań) i dobrze (40% wskazań).

(dowód: akta kontroli str. 737-767)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że dwóch członków Zespołu od 2014 r. nie brało udziału w jego posiedzeniach, co nie sprzyjało właściwej pracy Zespołu. W ocenie NIK w przypadku członków Zespołu, którzy nie uczestniczyli w posiedzeniach i nie usprawiedliwiali swojej nieobecności, istnieją podstawy do podjęcia działań mających na celu zastąpienie tych osób innymi przedstawicielami odpowiednich podmiotów, tak aby Zespół Interdyscyplinarny mógł działać w pełnym składzie osobowym.

(dowód: akta kontroli str. 511-515, 590)

Ocena częściowa

Procedura Niebieskie Karty realizowana była zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta". Zespół Interdyscyplinarny oraz powoływane grupy robocze terminowo i rzetelnie realizowały działania na rzecz pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Ustalono indywidualne plany pomocy były realizowane. Udzielana pomoc przynosiła zamierzony skutek, co potwierdzają przeprowadzone badania ankietowe.

IV. Wniosek

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁴, wnosi o zapewnienie niezwłocznego opracowania i wdrożenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, o której mowa w art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej.

²³ Sprawa ZI.4/2013 zakończona 24.04.2014 r., wszczęcie kolejnej procedury 02.05.2015 r.; sprawa ZI.78/2014 zakończona 26.03.2015 r., wszczęcie kolejnej procedury 8.10.2015 r.

²⁴ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 22 grudnia 2015 r.

Kontroler
Piotr Iwański
inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Dyrektor
z up. Tomasz Nowiński
Wicedyrektor

.....
Podpis

.....
Podpis